

Sygn. akt II PK 120/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Hajn (sprawozdawca)

SSN Roman Kuczyński

w sprawie z powództwa B. S.

przeciwko Szkole Podstawowej Nr [...]

o przywrócenie do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 marca 2015 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w E.

z dnia 29 listopada 2013 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w E. do
ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powódka B. S. wniosła pozew przeciwko Szkole Podstawowej [...] o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia umowy o pracę. W uzasadnieniu pozwu podniosła, że nie zgadza się z oceną zaświadczenia dokonaną przez pracodawcę, a w rezultacie z wypowiedzeniem umowy o pracę. W szczególności wskazała, że konsekwencje wypadku, któremu uległa w maju 2012 r., a które utrudniają jej poruszanie się, stanowią przemijającą przeszkodę i nie mogą uzasadniać decyzji o rozwiązaniu stosunku pracy. Strona pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 13 czerwca 2013 r. Sąd Rejonowy w O. oddalił powództwo oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanego 60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd ustalił, że powódka była zatrudniona w pozwanej szkole od 1 września 1989 r. jako nauczycielka. Od 4 czerwca do 2 lipca i od 9 lipca do 4 września 2012 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim (bezsporne). Po zakończeniu leczenia przez powódkę - pozwana skierowała ją do lekarza medycyny pracy celem ustalenia zdolności do wykonywania pracy na dotychczasowym stanowisku. Lekarz medycyny pracy stwierdził, że wobec braku przeciwwskazań zdrowotnych powódka jest zdolna do wykonywania pracy na stanowisku: „nauczyciel - zwolnienie z dyżurów”. Dnia 22 października 2012 r. Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w O., w wyniku odwołania strony pozwanej, wydał ponownie zaświadczenie lekarskie stwierdzając, że powódka wobec przeciwwskazań zdrowotnych jest niezdolna do wykonywania pracy na stanowisku nauczyciela. Do zaświadczenia tego powódka dołączyła dokumentację lekarską z zapisem: „proponuję 3 miesiące urlopu zdrowotnego”. Powódka nie występowała z wnioskiem o udzielenie jej urlopu dla poratowania zdrowia. Pismem z 25 października 2012 r. pozwana rozwiązała z powódką stosunek pracy zawarty na podstawie mianowania.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 3, poz. 19 ze zmianami), niezdolność do wykonywania pracy na stanowisku nauczyciela stanowi podstawę rozwiązania stosunku pracy, jeżeli jest potwierdzona orzeczeniem wydanym przez lekarza przeprowadzającego badanie okresowe lub kontrolne w trybie określonym

w rozporządzeniu Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz.U. 1996 Nr 69, poz. 332), powoływanego dalej, jako „rozp. z 1996 r.” Paragraf 5 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi, że pracownik lub pracodawca, który nie godzi się z treścią wydanego zaświadczenia, może wystąpić w ciągu 7 dni od dnia wydania zaświadczenia, za pośrednictwem lekarza, który je wydał z wnioskiem o przeprowadzenie nowego badania. Ustęp 2 § 5 stanowi, że badanie, o którym mowa w ust. 1, przeprowadza się w wojewódzkim ośrodku medycyny pracy. Badanie powinno być przeprowadzone w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku. Ustalone na jego podstawie orzeczenie lekarskie jest ostateczne. Dlatego, zdaniem Sądu Rejonowego, z literalnej treści art. 23 ust. 1 pkt 3 Karty Nauczyciela wynika, że orzeczenie przez lekarza przeprowadzającego okresowe lub kontrolne o niezdolności nauczyciela do wykonywania dotychczasowej pracy, stanowi obligatoryjną przesłankę rozwiązania stosunku pracy.

Sąd Rejonowy uznał także za nieuzasadnione twierdzenie powódki, że pozwana powinna udzielić jej urlopu dla poratowania zdrowia a nie rozwiązać z nią umowę o pracę). Przyjmując nawet, że dyrektorka pozwanej szkoły otrzymała orzeczenie lekarskie o potrzebie udzielenia takiego urlopu, nie spowodowało to automatycznie obowiązku jego udzielenia. Wykładnia art. 73 Karty Nauczyciela nie pozwala na twierdzenie, że udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia jest możliwe bez wniosku nauczyciela (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2006 r., I PK 47/06). Poza tym, stosunek pracy z powódką uległ rozwiązaniu. Sąd Rejonowy wyjaśnił też, że pominął wnioskowany przez stronę powodową dowód z zeznań świadka B. M. na okoliczność wystawienia zaświadczenia lekarskiego i wykładni jego treści, ponieważ dokument - zaświadczenie lekarskie z 22 października 2012 r. nie daje pola do wykładni. Punkt drugi zaświadczenia (zakreślony przez lekarza) *expressis verbis* stwierdza niezdolność powódki do wykonywania pracy na stanowisku nauczyciela. Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd orzekł jak w sentencji.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka, zaskarżając ten wyrok w całości.

Zaskarżanemu wyrokowi zarzuciła między innymi, naruszenie art. 233 §1 k.p.c., przez błędną ocenę materiału dowodowego wyrażającą się w ustaleniu w oparciu o zaświadczenie lekarskie lek. med. B. M. z 22 października 2012 r., że względem powódki orzeczono niezdolność do pracy w rozumieniu art. 23 ust 1 pkt 3 Karty Nauczyciela, mimo że ze wspomnianego zaświadczenia wynika, że nie jest to niezdolność trwała i powinna ustąpić po upływie trzymiesięcznego urlopu zdrowotnego, natomiast ze str. 1/6 Orzeczenia Lekarza Orzecznika ZUS z 16 stycznia 2013 r., wynika, że powódka rokowała odzyskanie zdolności do pracy, co uzasadniało ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego, a z orzeczenia Komisji Lekarskiej ZUS z 14 lutego 2013 r. wynika wprost, że niezdolność do wykonywania pracy nie zachodzi co do zasady. Powódka zarzuciła też naruszenie art. 23 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, przez jego niezastosowanie, pomimo że w przedmiotowym stanie faktycznym zaistniały przesłanki wskazane w tym przepisie. Pozwana wniosła o oddalenie apelacji.

Wyrokiem zaskarżonym rozpoznawaną skargą kasacyjną Sąd Okręgowy oddalił apelację i zasądził od powódki na rzecz pozwanego 60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za instancją odwoławczą.

Sąd odwoławczy uznał, że Sąd pierwszej instancji w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny i rozpoznał istotę sprawy. Sąd stwierdził, że zaświadczenie lek. med. B. M. z 22 października 2012 r. mogło być podstawą ustalenia, że względem powódki orzeczono niezdolność do wykonywania pracy na jej stanowisku pracy w rozumieniu art. 23 ust. 1 pkt 3 ustawy Karty Nauczyciela. Zaświadczenie to jest ostateczne i nie podlega kontroli sądowej. Dlatego słusznie Sąd Rejonowy oddalił wniosek o przesłuchanie B. M., gdyż treść tego dokumentu nie nasuwała żadnych wątpliwości interpretacyjnych. Dlatego też, podnoszone przez powódkę zmiany w stanie zdrowia po wydaniu orzeczenia przez WOMP w O. skutkujące późniejszymi orzeczeniami Lekarza Orzecznika ZUS i Komisji Lekarskiej ZUS nie mają żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Wobec powyższego na zasadzie art. 385 k.p.c. należało apelację oddalić jako niezasadną.

Powódka zaskarżyła powyższy wyrok w całości, żądając w skardze kasacyjnej jego uchylenia oraz uwzględnienie powództwa w całości, a także zasądzenie od pozwanej kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kosztów postępowania kasacyjnego wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie uchylenia tego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania.

Skarżąca zarzuciła naruszenie prawa materialnego, tj.: (1) art. 73 § 1 Karty Nauczyciela, przez niewłaściwą wykładnię tego przepisu i niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że złożone przez powódkę oświadczenie nie spełnia przesłanek zastosowania tego przepisu, jak również przyjęcie, że wydanie przez lekarza orzekającego oświadczenia o udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia nie na formularzu stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia z 27 października 2005 r., stanowi podstawę do odmowy udzielenia takiego urlopu; (2) art. 23 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, przez jego niezastosowanie, podczas gdy w przedmiotowym stanie faktycznym zaistniały przesłanki wymienione w tym przepisie; (3) art. 60 w związku z art. 61 k.c., przez niezastosowanie w sytuacji gdy powódka złożyła pozwanej oświadczenie woli o potrzebie udzielenia jej urlopu dla poratowania zdrowia.

Ponadto, skarżąca zarzuciła naruszenie w sposób, który miał istotny wpływ na wynik sprawy, art. 217 § 1 w związku art. 227 k.p.c., przez oddalenie wniosku powódki o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania lek. med. B. M. wyjaśnienia powodów propozycji udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia.

W odpowiedzi na skargę pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie, choć nie wszystkie podniesione przez skarżącą zarzuty można uznać za trafne.

Zarzuty skargi kasacyjnej zostały oparte na obydwu podstawach wynikających z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W pierwszej kolejności rozważenia wymagała zatem podstawa naruszenia przepisów postępowania, jako zmierzająca do zakwestionowania prawidłowości dokonania ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku. W tym zakresie skarżąca formułuje zarzuty naruszenia art. 217 § 1 w związku art. 227 k.p.c., przez „oddalenie wniosku powódki o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania lek. med. B. M. wyjaśnienia powodów propozycji udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia.” Zarzut ten nie może być rozpoznany w postępowaniu kasacyjnym. Z treści skargi wynika bowiem, że dotyczy on postępowania przed Sądem pierwszej instancji, który wskazany wniosek oddalił. Tymczasem, czego profesjonalny pełnomocnik skarżącej nie wziął pod uwagę, skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem odwoławczym od wyroku sądu drugiej instancji. Pełnomocnik skarżącej nie powołał też przy jego formułowaniu art. 391 § 1 k.p.c., umożliwiającego odniesienie sformułowanych zarzutów do postępowania apelacyjnego.

Nietrafny okazał się także zarzut naruszenia art. 73 § 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. 2006 Nr 97, poz. 674; obecnie jednolity tekst: Dz.U. 2014, poz. 191 ze zm.). Zarzut ten opiera się na twierdzeniu, że na podstawie tego przepisu pracodawca był zobowiązany do udzielenia powódce urlopu dla poratowania zdrowia, ponieważ powódka złożyła ustny wniosek o jego udzielenie. Tymczasem Sąd Okręgowy ustalił, że powódka nie składała wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia. Co więcej ustalenie to nie było kwestionowane przez stronę powodową w apelacji od wyroku Sądu Rejonowego. Skarżąca nie kwestionuje też stanowiska Sądu Okręgowego, zgodnego z poglądem Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 25 lipca 2006 r., I PK 47/06, Prawo Pracy 2006 nr 12, s. 36), że nie jest możliwe udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia bez wniosku nauczyciela. We wskazanym zakresie skarga opiera się więc na przyjętej przez stronę skarżącą okoliczności faktycznej niezgodnej z ustalaniem przyjętymi w podstawie zaskarżonego wyroku. Konsekwentnie, za bezpodstawny należy uznać również zarzut naruszenia art. 60 w związku z art. 61 k.c., przez ich niezastosowanie w sytuacji, gdy powódka złożyła pozwanej oświadczenie woli o potrzebie udzielenia jej urlopu dla poratowania

zdrowia. Zarzut ten opiera się na założeniu, że powódka złożyła wniosek o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia, co jak wyżej wskazano, jest sprzeczne z ustaleniami przyjętymi w podstawie faktycznej zaskarżonego wyroku. W tej sytuacji dla oceny omawianego zarzutu nie ma już znaczenia, że pełnomocnik skarżącej nie poświęcił mu w uzasadnieniu podstaw skargi ani jednego zdania.

Uzasadniony jednak okazał się zarzut naruszenia przez wyrok Sądu drugiej instancji art. 23 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, przez jego niezastosowanie. Zgodnie z art. 23 ust. 1 tej ustawy, stosunek pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania ulega rozwiązaniu, między innymi: w razie czasowej niezdolności nauczyciela do pracy spowodowanej chorobą, jeżeli okres tej niezdolności przekracza 182 dni - chyba, że w szczególnie uzasadnionych wypadkach okres tej nieobecności zostanie przedłużony o kolejne 12 miesięcy, o ile nauczyciel uzyska prawo do świadczenia rehabilitacyjnego lub zostanie mu udzielony urlop dla poratowania zdrowia (pkt 2); w razie orzeczenia przez lekarza przeprowadzającego badanie okresowe lub kontrolne o niezdolności nauczyciela do wykonywania dotychczasowej pracy (pkt 3). Z przytoczonych przepisów wynika, że w sytuacjach określonych w art. 23 ust. 1 Karty ustawodawca, używając zwrotu: „stosunek pracy (...) ulega rozwiązaniu” nałożył na pracodawcę obowiązek rozwiązania z nauczycielem stosunku pracy. Uregulowanie to zostało podyktowane specyfiką pracy nauczycieli, a zwłaszcza organizacją pracy szkół, w tym koniecznością krótkookresowego (obejmującego rok szkolny i semestr) planowania organizacji pracy szkoły i obciążeń dydaktycznych, a tym samym zatrudniania nauczycieli. Art. 23 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela nakłada taki obowiązek w razie czasowej niezdolności do pracy spowodowanej chorobą, jeżeli okres tej niezdolności przekracza 182 dni, z tym, że okres ochrony przed rozwiązaniem stosunku pracy może zostać przedłużony w szczególnie uzasadnionych wypadkach o kolejne 12 miesięcy (zob. szczegółowe wyjaśnienie tej regulacji w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2012 r., I PK 95/11, LEX nr 1107149). Natomiast art. 23 ust. 1 pkt 3 Karty Nauczyciela łączy literalnie rozpatrywany obowiązek z orzeczeniem przez lekarza przeprowadzającego badanie okresowe lub kontrolne o niezdolności nauczyciela do wykonywania dotychczasowej pracy. Przepis ten nie może być jednak odczytywany dosłownie, to znaczy w ten sposób,

że podstawą rozwiązania stosunku pracy jest orzeczenie lekarskie. W istocie rzeczy podstawę tę stanowi bowiem niezdolność nauczyciela do wykonywania dotychczasowej pracy, stwierdzona orzeczeniem lekarskim. Z porównania treści art. 23 ust. 1 pkt 2 i 3 Karty Nauczyciela wynika, że chodzi o niezdolność nauczyciela do wykonywania dotychczasowej pracy przekraczającą okresy wskazane w art. 23 ust. 1 pkt 2. Sąd, oceniając istnienie podstawy do rozwiązania stosunku pracy nauczyciela, w sytuacji gdy jest ona przez niego kwestionowana, nie może zatem poprzestać na samym fakcie istnienia orzeczenia lekarskiego, lecz powinien, gdy strona zgłasza stosowne wnioski w tym zakresie, ustalić, czy rzeczywiście wystąpiła niezdolność do pracy, o której stanowi rozważany przepis. Należy bowiem przypomnieć, że zaświadczenie lekarskie o niezdolności do pracy z powodu choroby pracownika jest jedynie środkiem dowodowym podlegającym ocenie sądu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2000 r., I PKN 493/99, OSNP 2001 nr 11, poz. 384). Wobec tego nietrafne jest zapatrywanie Sądu Okręgowego, że w świetle § 5 ust. 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz.U. 1996 Nr 69, poz. 332), zaświadczenie wydane przez lekarza zatrudnionego w wojewódzkim ośrodku medycyny pracy jest ostateczne i nie podlega kontroli sądowej. Istotnie, jest ono ostateczne, ale tylko w tym znaczeniu, że nie przysługuje od niego odwołanie w postępowaniu regulowanym w rozporządzeniu. Podlega jednak kontroli sądowej, ponieważ kwestii tej kontroli rozporządzenie nie dotyczy i zgodnie z zakresem upoważnienia do jego wydania nie może dotyczyć. W rezultacie należy stwierdzić, że w świetle art. 23 ust. 1 pkt 3 Karty Nauczyciela podstawę rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem mianowanym stanowi niezdolność nauczyciela do wykonywania dotychczasowej pracy, stwierdzona orzeczeniem lekarskim, a nie samo orzeczenie lekarskie o istnieniu takiej niezdolności, które jest jedynie dowodem podlegającym ocenie sądu. Dlatego, zważywszy na fakt, że powódka, począwszy od żądań powództwa, przez cały czas postępowania przed Sądami pierwszej i drugiej instancji konsekwentnie twierdziła, że jej niezdolność do pracy miała przejściowy i stosunkowo krótkotrwały charakter

(krótszy niż 180 dni), a także uwzględniając, że jak przyjęto w podstawie faktycznej zaskarżonego wyroku, z wpisu na karcie choroby dołączonej do wymienionego orzeczenia lekarskiego wynikało, że lekarz specjalista ortopedii, traumatologii narządu ruchu, specjalista ortopedii, traumatologii narządu ruchu proponował udzielenie powódce jedynie trzech miesięcy urlopu na poratowanie zdrowia, konieczne było rozważenie, czy jej niezdolność do pracy nie miała jedynie czasowego charakteru. Tym samym, rozważenia wymagało, czy nie należało zastosować w jej sytuacji art. 23 ust. 1 pkt 2 Karty, tym bardziej, że zarzut niezastosowania tego przepisu został także podniesiony w apelacji. Zaniechanie rozpatrzenia tej kwestii przez Sąd odwoławczy oznacza, że jak już wskazano, zarzut naruszenia art. 23 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, przez jego niezastosowanie okazał się uzasadniony.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego - na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z 398²¹ k.p.c.